

Entrevista amb *Rafaelitu* Salazar i Pep Lladó, ànimes d'Ai Ai Ai

La rumba que més brama

Els Ai Ai Ai s'han fet conèixer, sobretot, a partir d'un concert que feren a l'Espai de Barcelona, al mes de gener. Sis mesos després de l'aparició d'*Això brama*, l'únic disc que tenen aquests bramaires sorgits del 'combo' de Gato Pérez.

Un dia era a casa –recorda Pep– i la Clara, la meva filla, que tot just començava a caminar, anava amb els braços oberts dient: “Ai, ai, ai, ai, ai”. I Rafaelitu, que no sabia que el nom del grup havia sortit d'aquí, afegí: “A més, és una expressió que qui més qui menys escolta o diu quasi diàriament”. D'això, se'n diu publicitat constant.

“Mira –diu Pep– hauríem de fer un clip amb gent famosa en el moment que han dit espontàniament ai ai ai”.

En Rafaelitu Salazar i en Pep Lladó són l'ànima d'Ai Ai Ai. ‘Gitano’ i ‘paio’, respectivament, es van conèixer al grup de Gato Pérez, amb qui passaren els darrers quatre anys. “Quan el Gato ens deixa –diu Pep– ens quedem sense una història a què apuntar-nos, una història que creguéssim i on ens ho passéssim bé”.

Amb el Gato havien parlat moltes hores de la necessitat de mostrar els orígens de la rumba. De la necessitat de fer rumba en català. Convençuts que hi havia un públic i una sensibilitat, s'engresquen: “¡Va, fem-ho! Ja que no ho ha fet ningú, almenys ho fem nosaltres”. I en Pep comença a escriure cançons. Coneixen en Sicus, el cantant, proven les cançons i la cosa comença a agafar consistència. Més i tot que no esperaven. Fan una maqueta, algun “bolo”, però sense córrer.

Llavors, en Pep, que feia de teclista de la Marina Rossell, se'n va a Madrid a una actuació. Truca José Luís de Carlos, un productor amic seu, queden al Café Central i li col·loca un *walkman* amb la maqueta. Dos minuts i: “Esto te lo vendo yo rápido”. Als quinze dies ja enregistraven, i amb la garantia que Ariola els editava el disc. I dues setmanes abans dels Jocs Olímpics el disc és al carrer amb un títol tan explicatiu com *Això brama*.

TEMPS: Ja teníeu ganes d'explicar-ho...

PEP: Sí, quan fas una cosa que no ha fet

“Des del gener hi ha un grup de gent que ens segueix d'un lloc a l'altre.”

CARME PUERTOLAS

ningú i és el primer disc, has de definir principis, i és millor fer-ho amb una cançó simpàtica que no amb un discurs pamfletari. Era necessari que sortís i vam decidir reflectir-ho en les cançons “Això brama” i “Va endavant”.

TEMPS: La rumba catalana, ¿va endavant?

RAFAELITU: Sí, i cada cop va a més.

PEP: A veure, va endavant, però no és al davant, que és molt diferent. Es parla d'explosió de la rumba i jo no ho crec. Hi ha un moviment que és viu, i ho dic més en el sentit que hi ha planter que no que es puguin vendre centenars de milers de discos.

RAFAELITU: I agraïm molt a Los Manolos i als Gipsy Kings la tasca que

han fet; s'ha de dir que sense ells la rumba no hauria agafat tant de nom.

TEMPS: ¿Cantar en català era l'assignatura pendent de la rumba catalana?

RAFAELITU: Més que res, era el seu deure. Si la rumba catalana neix a Catalunya, ha de ser cantada en català. Si dius: “Voy a cantarlo en castellano pa que los hermanos de Sudamérica entiendan que aquí también tenemos sabor”, ¡de collons!; però fer-ho exclusivament per vendre trenta milions de còpies... no és això.

PEP: El problema és que en castellà ja hi és i en català no hi era; llavors, sí que era l'assignatura pendent. Bé, va haver-hi un disc del Gato, el primer de rumba en català, però no es va menjar un torrat. I a nosaltres ens agradaria haver estat el de-

tonant. Hi ha grups que enregistren coses en català; llavors, et queda l'orgull de dir: "Doncs, mira, nosaltres vam ser els més valents en aquest sentit". I això no vol dir que ho hàgim de fer tota la vida, però ens agradaria no deixar de fer-ho mai.

Passen les Olimpíades i el disc no deserta un interès excessiu. El nerviosisme dura mig any. Fins al mes de gener, que actuen a l'Espai de la Generalitat de Catalunya: "Allò ens va facilitar -comenta Pep- l'accés als mitjans de comunicació i vam tenir l'oportunitat de definir-nos una mica". El desemparament afluixa

una mica i la cosa agafa inèrcia: acceptació o refús, "però després d'escoltar-nos".

No són precisament ortodoxos pel que fa a la rumba: "La gent -emfasitza Pep- té dret a cultivar el que li agradi i agafar influències d'on vulgui. Mira, si es vol crear una Societat Protectora de la Puresa de la Rumba, em sembla molt bé, però jo no m'hi apuntaré".

TEMPS: ¿Quina rumba fa Ai Ai Ai?

RAFAELITU: Hi ha qui diu que imitem el Gato, però és que hem imitat d'ell. Intentem fer el nostre estil, que és més romàntic, més tipus Roberto Carlos.

PEP: Intentem d'actualitzar-la, demostrar que és un gènere obert i que pot rebre influències i donar-ne. Això brama és rumba catalana pura i dura. El disc que ve ho explicarà molt bé, això; hi haurà influències d'altres històries, com el *soul*...

RAFAELITU: Hi ha gent a qui li sap greu això i no vull dir noms.

PEP: I quant a les lletres, mirarem de mantenir el llistonet, tampoc no som allò... Espriu.

L'heterodòxia en què militen els Ai Ai Ai, sembla comptar, a més, amb un instrument popular com la tenora, i segons que explica Rafaelitu, amb un bon aval: "Abans que sortís el disc, vaig fer sentir la cinta a Johnny Ribas, un dels cantants del Gran Combo de Puerto Rico, que és amic meu, i em va dir: "Esto, si lo sacárais en Sudamérica, sería una bomba". I ells han enregistrat alguna rumba catalana i tot, concretament "El agua pasada", un tema dels lleidatans Los Chavos, que són oncles meus".

PEP: La rumba s'ha de refrescar, ha de sortir del muntatge de "folklòriques". Té tots els ingredients perquè un dia vingui un ianqui, al·lucini i passi el que ha passat amb el *reggae*. I tothom ballarà rumba. Enguany, al Midem, que es fa a Canes, vaig fer un paperet explicant què era la rumba, i venia gent, nord-americans i d'altres llocs: "Volem més informació sobre la rumba catalana". I quan els ho expliques, ho veuen claríssim.

RAFAELITU: A Austràlia encara ara es ven el *Saboreando* del Peret, un disc que és de l'Ariola antiga. I t'ho dic de bona mà, que el seu fill i jo som compares.

Joan Mari

Esmenar l'«Enciclopèdia Catalana» a ritme de «ventilador»

Shauria de redefinir el mot rumba -implora Pep-, perquè a l'*Enciclopèdia Catalana* hi ha una definició horrorosa. A més, s'hi hauria d'incloure Gato Pérez, de la mateixa manera que hi ha el Lluís Llach i altres".

Rumba és, segons l'esmentada enciclopèdia: "*f. cast. DAN. Ball afrocubà sorgit cap al 1930. De ritme complex i compàs 2/4, en la línia melòdica, empra un baix que segueix el ritme d'havanera i duu un acompanyament de percussió. La seva popularitat*

ha minvat, però encara és ballada sovint".

TEMPS: ¿Com la definiríeu?

PEP: La rumba té molt a veure amb altres músiques, com la cubana, que és la mare de totes les rumbes; després, s'ha de dir que hi ha la rumba catalana, que té unes característiques determinades, i que és un gènere musical basat en el ritme del ventilador.

RAFAELITU: És que, si no fas el ventilador, ja no fas rumba, fas salsa.

Ai Ai Ai ho explica així a la cançó "Va endavant":

"Va endavant/la rumba catalana/va endavant/perquè a tothom li agrada."

"De manera misteriosa/va formar-se una escudella/fent carn d'olla de la salsa/i de la "juerga" flamenca."

"I els gitanos en provar-la/exclamaren ¡mare meva!/ com camina aquesta rumba/que té un ritme que alimenta."

"I perduts en el vell arbre/de la família rumbera/trobaríem parentela/trepitjant tot el planeta."

"Perquè aquest enginy

domèstic/amb ventilador i martell/pot portar-te a les estrelles/pot pujar-te fins al cel."

"I és que tot allò que tumba/és col·lega de la rumba/i és que tot allò que és bo/amb la rumba és molt millor".

Així de clar i català: a ritme de ventilador -"que el 2/4 és el compàs del pasdoble", apunta Pep-. És a dir, harmonia, amunt i avall, i cop de mà a la guitarra. Harmonia i percussió. I va endavant.

J. M.